

ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ: РОЗВИТОК ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИХ ЗАСАД

Поглиблення глобалізації економічних процесів, посилення євроінтеграційних прагнень українського суспільства та держави, ускладнення зовнішнього середовища функціонування суб'єктів господарювання обумовлюють необхідність адаптації національної економіки, підприємств і організацій до сучасних викликів та загроз, і, відповідно, адекватних змін системи управління та його інформаційного забезпечення.

Система бухгалтерського обліку є основним постачальником економічної інформації для управлінського апарату та інших користувачів, а тому починаючи з 2000 року зазнала переважно позитивних реформаційних змін. З огляду вимог міжнародних стандартів та декларацій європейського союзу відбуваються також певні зрушення і в аудиті та внутрішньому контролі. Однак варто зауважити, що в контексті розвитку теорії і методології організації бухгалтерського обліку не відбулось суттєвих змін.

Окрім праць Свірко С.В., Пилипенка А.А., Кужельного М.В. та Левицької С.О., Леня В.С. та деяких інших науковців, дослідження проблем з організації бухгалтерського обліку є фрагментарними і не торкаються розвитку теоретико-методологічних засад. У навчальній літературі відсутні питання щодо розкриття концепції теорії бухгалтерського обліку, недостатньо розкрито її предмет і складові елементи, немає термінологічної єдності та логічності категорій цієї науки, не охоплено ряд нових об'єктів бухгалтерського обліку (зокрема організації обліку за різними системами, процесного обліку витрат, обліку вартості підприємства, обліку інтелектуального капіталу, управлінського обліку, стратегічного обліку, підсистем безпеки облікової інформації тощо).

У міру розвитку інформаційних систем та технологій обліку з'являються проблемні питання, які потребують розкриття в організації обліку, наприклад організація обліку в умовах використання хмарних технологій і т. ін. Слід відзначити, що в організації бухгалтерського обліку й досі розкриваються питання ведення фінансового обліку активів, зобов'язань, капіталу, витрат, доходів та фінансових результатів, а не його організації. Є також проблеми методології організації бухгалтерського обліку нагальні до вирішення.

Отже, теорія і методологія організації бухгалтерського обліку має враховувати динамічні процеси розвитку даної галузі економічної науки і потребує відповідних змін.

Розглядаючи поняття «організація бухгалтерського обліку» як систему та сукупність її елементів слід відзначити, що серед науковців не має однозначного розуміння поняття «елементи організації бухгалтерського обліку» та єдиного підходу до їх кількості та класифікації. Як зауважує В.С. Леня: «Значна кількість елементів, які перелічуються різними авторами, пов'язана з тим, що багато дослідників ставлять в один ряд елементи, які належать до різних рівнів системи організації бухгалтерського обліку (у цілому до системи та її підсистем), що не сприяє структуризації організації бухгалтерського обліку як науки та практичної діяльності та стримує її розвиток» [2, с. 34]. Ця теза актуальна і в умовах реалізації процесів євроінтеграції в Україні, адже з'явилися нові елементи (управлінський облік, захист облікової інформації, розподіл інформації за ступенем відкритості і публічності, облік за національними та міжнародними стандартами тощо), які в наукових публікаціях відносяться до різних класифікаційних груп.

На наш погляд під елементом організації бухгалтерського обліку слід розуміти неподільну (подальший поділ є економічно не доцільним) структурну одиницю в

системній ієрархії предмета організації бухгалтерського обліку. Досить важливим з огляду розуміння предмета організації бухгалтерського обліку є виділення його складових частин (типів) як сукупності окремих груп, підгруп та найменувань елементів. Окремі автори до основних складових організації бухгалтерського обліку відносять: обліковий процес; організацію облікових служб та праці бухгалтерів; організацію обліку за топологічними ділянками; планування та розвиток бухгалтерського обліку (Кузьмінський А.М., Сопко В.В., Литвин Ю.Я., Завгородній В.П. та інші) [1, 3, 5]. На особливу увагу заслуговує пропозиція Свірко С. В. щодо виокремлення складових частин організації бухгалтерського обліку. За її підходом предмет організації бухгалтерського обліку має охоплювати наступні складові: організація технології облікового процесу; організація роботи працівників-обліковців; організація забезпечення бухгалтерського обліку та організація розвитку бухгалтерського обліку [4]. Вважаємо за необхідне дещо доповнити цей перелік типів об'єктів (елементів) предмету бухгалтерського обліку. По-перше, з організації технології облікового процесу доцільно виділити: організацію процесу бухгалтерського обліку за стадіями та топологічними підсистемами; організацію процесу управлінського обліку; організацію процесу формування та опрацювання фінансової, управлінської і податкової звітності.

По-друге, організацію роботи працівників-обліковців доцільно доповнити організацією роботи бухгалтерських служб.

По-третє, окремою складовою частиною предмета організації бухгалтерського обліку необхідно виділити підсистему захисту облікової інформації.

Таким чином, з урахуванням наведеного підходу до систематизації елементів за рівнями та складовими частинами (типами) предмета організації бухгалтерського обліку, з'являється можливість більш чіткої систематизації складових елементів, а, відтак і достовірного формування інформації.

Список використаної літератури:

1. Кужельний М. В. *Організація обліку : підручник / М. В. Кужельний, С. О. Левицька.* – К. : Центр навчальної літератури, 2010. – 352 с.
2. Лень В.С. *Елементи системи організації бухгалтерського обліку та їх класифікація / В.С. Лень // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія «Економічні науки»: науковий збірник / Черніг. держ. технол. ун-т. – Чернігів: Черніг. держ. технол. ун-т, 2013. – №3(68). С. 25-35.*
3. Лень В.С. *Організація бухгалтерського обліку: навч. посібн. / В.С. Лень.* – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 696с.
4. Свірко С. В. *Організація бухгалтерського обліку в бюджетних установах : навч. посіб. / С. В. Свірко.* – К. : КНЕУ, 2003. – 380 с.
5. Сопко В.В. *Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю і аналізу: підручн. / В.В.Сопко, В.П.Завгородній.* – К.: КНЕУ, 2004. – 411с.